

УДК 635.11:631.55

ВПЛИВ ГУСТОТИ РОСЛИН НА ВРОЖАЙНІСТЬ БУРЯКУ СТОЛОВОГО СОРТУ БАГРЯНИЙ

*В. Хареба, д. с.-г. н., С. Стефанюк, аспірант
Національний університет біотехнологій і природокористування України*

Постановка проблеми. Під час вирощування буряку столового значна частина коштів і праці витрачається на прорідження. Боронуванням посівів впоперек рядків не завжди досягається оптимальна густина рослин, а наслідком зменшення норми висіву буває зрідження сходів. Збільшення норми висіву призводить до загущення посівів і зниження врожаю. Отже, питання густоти рослин буряку столового є актуальним і потребує подальшого вивчення в конкретних ґрунтово-кліматичних умовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У системі агротехнічних заходів вирощування буряку столового важливе місце займає густина рослин [2]. Вона залежить від біологічних особливостей сорту (гібрида), схеми висіву, мети вирощування продукції і коливається від 300 до 500 тис. шт./га. У разі загущення рослин зростає відсоток дрібних коренеплодів у загальному врожаї і відповідно знижується частка стандартних коренеплодів [2–4]. Від правильно вибраної схеми сівби й густоти рослин істотно залежить якість урожаю буряку столового, зокрема маса коренеплодів. За оптимальної густоти рослин (400-500 тис. шт./га) можна отримати коренеплоди масою 300-400 г. Буряки столові ранніх строків сівби схильні до переростання, тому слід розробити окремі технологічні прийоми, які б дали змогу виростити їх з урожайністю 45-50 т/га і середнім діаметром коренеплодів близько 8 см. У великих коренеплодах – понад 10–12 см і масою більше, ніж 500 г, – різко зростає вміст нітратів [5].

Постановка завдання. Мета нашого дослідження – встановити оптимальну густоту рослин буряку столового у рядку, що дало б змогу отримати високий урожай стандартних коренеплодів.

Виклад основного матеріалу. Досліди закладали у 2010–2012 роках на темно-сірих опідзолених середньосуглинкових ґрунтах відповідно до «Методики дослідної справи в овочівництві і баштанництві» [6]. Об'єкт досліджень – буряк столовий сорту Багрянний. Насіння висівали у третій декаді квітня широкорядним способом із міжряддями 45 см. Віддаль між рослинами в рядку – 6, 8, 10 та 12 см, що забезпечило густоту 16,6; 12,4; 10,0 і 8,3 шт./п.м. Повторність дослідів чотириразова, розміщення рендомізоване. Збір врожаю проводили на початку жовтня. Одержані дані статистично опрацьовували дисперсійним методом.

Як видно з наведених у таблиці даних, зі зміною відстані між рослинами спостерігається зміна розміру коренеплодів буряку столового. Відповідно до цього змінюється й середня маса коренеплоду. Зокрема у 2010 р. за густоти рослин 16,6 шт./п.м середня маса коренеплоду становила 107 г, що забезпечило врожайність 39,5 т/га. Зменшення густоти до 12,5 шт./п. м зумовило зростання маси коренеплоду на 58 г і збільшення врожайності на 6,2 т/га. Подальше зменшення густоти до 10,0 і 8,3 шт./п.м показало збільшення середньої маси до 202 і 214 г, але урожай не зростав, а знизився до 41,9 т/га і 39,5 т/га відповідно за рахунок зменшення кількості рослин.

Таблиця

Біометричні показники коренеплодів буряку столового сорту Багрянний

Показник	Рік досліджень	Густота рослин, шт./п. м				НІР ₀₅
		16,6	12,5	10,0	8,3	
Середня маса коренеплоду, г	2010	107	165	202	214	
	2011	167	218	292	308	
	2012	125	174	218	228	
	середнє	133,3	195,7	237,3	250,0	
Урожайність, т/га	2010	39,5	45,7	41,9	39,5	2,15
	2011	62,2	69,1	65,0	56,8	2,96
	2012	46,1	48,4	48,5	42,1	2,39
	середнє	49,3	54,4	51,8	46,1	

У 2011 р. середня маса коренеплодів збільшилася порівняно з 2010 роком до 167-308 г, що вплинуло на урожайність, яка склала 62,2 т/га за густоти 16,6 шт./п. м та 56,8 т/га за 8,3 шт./п. м.

У 2012 р. середня маса коренеплодів була меншою, ніж у 2011 р., проте більшою, ніж у 2010 р., і становила 125-228 г, що забезпечило урожайність 46,1 – 42,1 т/га.

Висновки. Проведені нами дослідження показали, що в середньому за три роки в умовах різної густоти рослини сформували стандартні як за розмірами, так і масою коренеплоди, але вихід їх був різний. Зростання середньої маси коренеплоду за густоти 10 шт. і 8,3 шт./п.м супроводжувалося зниженням урожаю.

Бібліографічний список

1. Колесник Л.І. Буряк столовий – давня цілюща овочева культура / Колесник Л.І. // Дім, сад, город. – 2010. – № 6. – С. 4-5.
2. Евдокимова Л.Н. Влияние условий выращивания на изменчивость размера корнеплода у сортов свеклы столовой разного типа: Адаптивные технологии в растениеводстве / Л. Н. Евдокимова. – Ижевск, 2005. – 282 с.

3. Давидов Д. В. Способы повышения товарности корнеплодов столовой свеклы / Д. В. Давидов // Сб. науч. тр. по овощеводству и бахчеводству. – Т. 2: Технология и земледелие / Всерос. НИИ овощеводства. – М., 2006. – С. 194-197.
4. Исмагилов Р.Р. Формирование урожая столовой свеклы при разной густоте стояния растений / Р.Р. Исмагилов, Б.Г. Ахияров, Д.Р. Исламгулов // Перспективы садоводства и овощеводства на Южном Урале. – Уфа, 2005. – С. 123-126.
5. Нагорна І.В. Реакція сортів буряку столового на зміну густоти стояння в лісостепу / Нагорна І.В. // Зб. наук. центру «Ін-т земл-ва УААН». – К., 2007. – Вип. 2. – С. 109-112.
6. Методика дослідної справи в овочівництві і баштанництві / за ред. Г.Л. Бондаренка, К.І. Яковенка. – [3-тє вид., переробл. і доповн.]. – Х. : Основа, 2001. – 369 с.

Хареба В., Стефанюк С. Вплив густоти рослин на врожайність буряку столового сорту Багрянний

Викладено результати досліджень залежності продуктивності буряку столового від густоти рослин.

Ключові слова: буряк столовий, густота, врожайність.

Khareba V., Stefaniuk S. Impact of plant density on table beet yielding capacity varieties Crimson.

The article presents the results of research of table beet dependence from plants density.

Key words: table beet, density, yielding capacity.

Хареба В., Стефанюк С. Влияние густоты растений на урожайность свеклы столовой сорта Багрянный

Приведены результаты исследований влияния густоты растений на погонном метре на урожай свеклы столовой сорта Багрянный.

Ключевые слова: свекла столовая, урожайность, густота.